

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ КРИЗОВОГО СЕРЕДОВИЩА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В ході роботи було проаналізовано можливість здійснення інноваційної діяльності на підприємстві під час кризової ситуації. Визначено основні напрями впровадження інноваційних проектів в умовах кризового середовища

Ключові слова: інноваційна діяльність, кризове середовище, діяльність в умовах економічної кризи

Abstract

In the course of the work the possibility of innovative activity at the enterprise during the crisis situation was analyzed. The main directions of using of innovative projects in conditions of crisis environment are determined

Keywords: innovation activity, crisis environment, activities in the conditions of the economic crisis

Вступ

Застосування інновацій в умовах кризи на сьогодні є життєво необхідною умовою для ефективного функціонування українських підприємств. Використання такої стратегії дасть можливість не тільки успішно вийти з кризового стану, але й дасть гарні передумови для подальшого розвитку підприємства. Тому дослідження інноваційної діяльності в умовах кризи є дуже актуальним на сьогоднішній день. Предметом дослідження є механізм застосування інновацій на підприємствах в умовах кризи. Даній тематиці присвячені роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених: Й. Шумпетера, І. Пералаки, А. Амоши, Н. Андреюка, В. Геєца, В. Денисюка, Ю. Макогона, А. Мокія, Л. Федулова, Ю. Белопольського і інших.

Метою роботи є визначення доцільності здійснення інноваційної діяльності в кризовому середовищі.

Результати дослідження

Згідно з економічними словниками «криза – це крайнє загострення протиріч у соціально-економічній системі, що загрожує її життєстійкості в навколишнім середовищі» [1].

Будь-яка криза призводить до низки негативних наслідків як для економіки в цілому, так і для окремих підприємств. Типовими наслідками кризового стану для підприємства є: втрата клієнтів і покупців готової продукції; зменшення кількості замовлень і контрактів з продажу продукції; неритмічність виробництва, неповне завантаження потужностей; зростання собівартості та різке зниження продуктивності праці; збільшення обсягу неліквідних оборотних засобів та наявність понаднормових запасів; виникнення внутрішньовиробничих конфліктів і збільшення плинності кадрів; зростання тиску на ціни; суттєве зменшення обсягів реалізації та, як наслідок, недоодержання виручки від реалізації продукції [2, с. 586].

Як зазначає Кухта П. В., «стабільний стан і криза виступають постійними антагонізмами в розвитку будь-якої системи, при цьому очисна сила кризи потрібна системі не менше, ніж стабільне існування» [3, 31]. Відповідно, можна прийти до висновку, що криза має не лише негативні наслідки, а й може виступати каталізатором для подальшого розвитку підприємства. Питання лише полягає в тому, чи зможе підприємство пережити цей період і яким саме чином воно з нього вийде.

Одним з шляхів подолання кризових ситуацій є застосування інноваційної діяльності, яка може бути спрямована у будь-яку сферу роботи підприємства. Згідно закону України «Про інвестиційну діяльність» «Інноваційна діяльність – випуск і розповсюдження принципово нових видів техніки і технологій; прогресивні міжгалузеві структурні зрушення; реалізація довгострокових науково-технічних програм з великими строками окупності витрат; фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін стану продуктивних сил; розробка та впровадження нової, ресурсозберігаючої технології, призначеної для поліпшення соціального та екологічного становища» [4].

Основними об'єктами інноваційної діяльності є [5-7]:

- інноваційні програми і проекти;
- нові знання та інтелектуальні продукти;
- виробниче обладнання та процеси;
- інфраструктура виробництва і підприємництва;
- організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру;
- сировинні ресурси, засоби їх видобування і переробки;
- товарна продукція;
- механізми формування споживчого ринку і збуту товарної продукції.

Розвиток інноваційної складової вимагає великої кількості ресурсів, накопичення великого об'єму знань та інформації, координації значної кількості виконавців. Всі ці частини вимагають значної кількості фінансових ресурсів.

Незважаючи на велику кількість механізмів фінансування, основним з них є використання власних ресурсів підприємства. Це пояснюється тим, що в умовах кризи банки не готові ризикувати надаючи підприємства кошти для реалізації інноваційних проектів. Під час таких ситуацій розвиток компанії відходить на другий план, при цьому головним завданням є збереження існуючих позицій.

Такий є правильним, але не далеко бачним. Тільки за допомогою технічного переоснащення підприємства можливе підвищення ефективності роботи, та покращення його прибутковості. Для досягнення таких результатів без інноваційної діяльності не обійтись, тобто без інноваційних проектів розвиток підприємства є не можливим.

Кожному окремому підприємству важко самотійно знайти необхідні ресурси для запровадження програм модернізації, у зв'язку з цим необхідно спиратися на підтримку з боку держави. В цих умовах державі необхідно створити відповідні програми підтримки інноваційної діяльності на підприємствах та окремих галузях.

Для ефективно реалізації даних програм необхідно створити відповідні умови, за яких підприємства зможуть реалізувати обрану стратегію. Насамперед має бути створена відповідна інфраструктура, крім того, для стабілізації ситуації на підприємстві необхідно створити пільгові умови для оподаткування на 3-5 років.

Інноваційна діяльність тісно пов'язана з наукою, виходячи з цього необхідно створити відповідні програми підтримки наукових розробок. Для того, щоб реалізувати цілі, які було висвітлено вище, необхідно зробити акцент на наступних пунктах:

- якісне державне регулювання;
- неможна скорочувати соціальні витрати, так як вони прискорюють інновації і модернізацію. Найголовніші інноваційні вклади – це вклади в розвиток людини, тобто створення відповідних кваліфікованих кадрів;
- необхідно покращити законодавство в області інноваційної діяльності
- необхідно збільшити інтерес до інвестування в інноваційні проекти.

Висновки

Отже, в процесі дослідження було з'ясовано, що інноваційна діяльність, яка здійснюється комплексно, у всіх сферах функціонування підприємства, здатна, не тільки допомогти підприємству подолати кризу, але й стимулювати його розвиток в майбутньому. Але, оскільки основне джерело інноваційної діяльності – грошові інвестиції, а інвестування у кризові часи ускладнене браком коштів, основним фінансовим джерелом може виступати держава, яка має забезпечити не тільки потік фінансових ресурсів, але й відповідну підтримку на законодавчому рівні, або рідше комерційний банк. Найнеобхідніше при цьому – ґрунтовний аналіз та вивірений вибір інноваційної стратегії, що з найбільшою вірогідністю забезпечить віддачу вкладених коштів та, як наслідок, нові надходження для подальшого впровадження останніх досягнень науки й техніки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Міждисциплінарний словник з менеджменту : навч. посіб. / [Д. М. Черваньов, О. І. Жилінська, М. В. Петровський та ін.] ; за ред. Д. М. Черваньова, О. І. Жилінської. – К. : Нічлава, 2011. – 624 с.
2. Шморгун Л. Г. Менеджмент Організацій: Навч. посіб. / Л. Г. Шморгун. - К. : Знання, 2010. — 452 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

3. Кухта П.В. Кризи, їх причини та наслідки. -[Електронне джерело]// Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=1439>
4. Про інноваційну діяльність : Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV (з чинними змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Небава М. І. Управління регіональним розвитком [Електронне джерело] / Небава М. І., Ткачук Л. М. - Режим доступу: http://posibnyky.vntu.edu.ua/nebava_ur/7_3.html
6. Єпіфанова І. Ю. Стратегічне управління інноваційною діяльністю вітчизняних підприємств / І. Ю. Єпіфанова // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014. - № 3. – Т.1. – С. 56-59.
7. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.

Владислав Олександрович Слюсар – студент групи МОФ-146, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vladslyusar@gmail.com

Науковий керівник: **Ірина Юріївна Єпіфанова** – канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця

Vlad A. Slyusar - Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email: vladslyusar@gmail.com

Supervisor: **Iryna Yu. Yepifanova** - Cand. Sc. (Econ), Assistant Professor of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia